

Asia: VN/25768/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnokseen liikennepalvelun ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (taksit)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

ITS Finland kiittää mahdollisuudesta lausua taksisääntelyn muutostarpeista. Älykkään liikenteen verkostona keskitymme erityisesti arviomuistion teknologiaa ja dataa käsitteleviin osioihin, joissa sääntelyn rooli on keskeinen tulevaisuuskestävän liikennejärjestelmän kehittämisessä.

Taksipalvelut ovat olennainen osa liikenteen palveluistumista ja koko liikennejärjestelmän toimivuutta. Ne ovat monelle käyttäjälle – erityisesti iäkkäille, vammaisille ja syrjäseudulla asuville – arjen välttämättömiä liikkumispalveluja. Usein taksi toimii matkaketjun ensimmäisenä tai viimeisenä lenkinä, ja siksi sen luotettavuus vaikuttaa koko palveluketjun toimivuuteen. Luotettavuutta tulee tarkastella laajasti – kuluttajan, työntekijän, työnantajan ja yhteiskunnan näkökulmista.

Suomessa on viime vuosina puhuttu tulevaisuuskestävästä liikennejärjestelmästä, jonka ytimessä on digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen. Tältä osin teknologianeutraaliuden periaate on keskeinen: sääntelyssä ei tulisi sitoa toimintaa tiettyihin teknologioihin, vaan ohjata tavoiteltujen vaikutusten kautta. Liikennejärjestelmä tuottaa ja hyödyntää dataa yhä useammin ja monipuolisemmin, ja samalla kasvaa tarve huomioida tietosuojan ja datan yhteiskäytön kysymykset – erityisesti pilvipalveluiden ja järjestelmäintegraatioiden yhteydessä.

Taksimatkan yhteydessä kerättävän datan hyödyntäminen, harmaan talouden torjunta ja alan valvonta kytkeytyvät pitkälti taksamittariin, joka jakaa alalla mielipiteitä. ITS Finland katsoo, että taksamittarisääntelyä arvioitaessa on huomioitava teknologianeutraalius, uusien liiketoiminta- ja hinnoittelumallien mahdollistaminen sekä markkinoiden kilpailullisuus. Tavoite on tuoda kuluttajille innovatiivisia mobiilipalveluja ja samalla säilyttää järjestelmän luotettavuus kaikkien osapuolten näkökulmasta.

Markkinailmapiirin kannalta on tärkeää, että sääntely kohtelee toimijoita reilusti ja tasapuolisesti – niin uusia kuin vakiintuneita. Luotettavuus ja vastuullisuus tulee nähdä kilpailuetuna, ei kilpailuhaittana. Taksamittarin mahdollisessa säilyttämisessä tai uudelleenmäärittelyssä on olennaista tarkastella sen rajapintoja sovelluspohjaisiin tilauskanaviin, jotta kuluttajien valinnan mahdollisuudet eivät kavennu. Nykyiset ennalta tilattavat ja maksettavat sekä kiinteähintaiset palvelutuotteet ovat olleet suosittuja kuluttajien keskuudessa, ja niiden tulee olla mahdollisia jatkossakin eli tulevan ratkaisun ei tule poistaa näitä matkatuotteita valikoimasta.

Taksamittarisääntelyä uudistettaessa yhtenä ajatuksena on ollut madaltaa markkinoille tulon kynnystä. Tavoitteen osalta nykyiset toimijat ovat korostaneet, ettei noin 100 € kuukaudessa kustantava taksamittari voi olla alalle tulon este, uusi toimija ei saa hirveän isoa hintakilpailuetua taksamittarista luopuessaan, sillä jokin järjestelmä toimijalla pitää lain olla joka tapauksessa. Osa-aikaisessa taksityrittäjyydessä tai ns. kevytyrittäjyydessä erilaiset mobiiliratkaisut voivat helpottaa alalle tuloa, mutta näiden osalta on tärkeää ottaa huomioon verovalvonnan tarpeet. On erittäin tärkeää, että uudet järjestelmät ovat verottajan suuntaan yhtä luotettavia kuin nykyinen taksamittari eikä kannusta hintakilpailuedun tavoitteluun verottajan ja yhteiskunnan kustannuksella. Uusien teknologioiden käyttöönotto ei saa johtaa epäreiluun kilpailuun tai valvonnan vaikeutumiseen.

Vaikka taksamittari tukee harmaan talouden torjuntaa sekä yrittäjän ja työntekijän hallintoa, sen olemassaolo ei yksin estä selvästi tavanomaista korkeampien hintojen perimistä, koska hintasääntelystä on luovuttu. Kuluttajan näkökulmasta kiinteähintaiset matkatuotteet voivat olla jopa selkeämpi ja ennakoitavampi vaihtoehto. Taksamittarin mahdollinen pakollisuus tulisi kytkeä avoimiin ja yhteentoimiviin rajapintoihin.

Jatkokehityksessä on syytä tarkastella kansainvälisiä esimerkkejä, joissa uusia mobiilijärjestelmiä on integroitu suoraan viranomaisjärjestelmiin – esimerkiksi Ruotsin Redovisningscentral-mallia, joka mahdollistaa tehokkaan ja keskitetyn raportoinnin myös alustatoimijoiden osalta.

Arviomuistiossa esitetään useita yksittäisiä toimenpiteitä taksiliikenteen luotettavuuden vahvistamiseksi, eikä niistä yksittäin katsottuna muodostu ylivoimaisia esteitä markkinoille tulolle. Kuitenkin kokonaisuus vaatii huolellista tarkastelua, jotta erillisistä vaatimuksista ei muodostu yhteisvaikutukseltaan kohtuutonta kustannus- tai hallinnollista taakkaa erityisesti pienille toimijoille.

Turvallisuus käyttäjän näkökulmasta

Turvallisuus on taksiliikenteen keskeisin laatutekijä. ITS Finland pitää perusteltuna kuljettajien ja liikenneluvan haltijoiden kelpoisuusvaatimusten tiukentamista esimerkiksi rikostaustan tarkastelun

osalta. Tämä vahvistaa asiakkaiden luottamusta ja poistaa toimialalta sopimattomia toimijoita. Kuljettajakoulutuksen minimivaatimusten säätäminen, yrittäjäkokeen kehittäminen ja taksien visuaalisen tunnistettavuuden parantaminen ovat perusteltuja toimenpiteitä asiakasturvallisuuden ja palvelun laadun parantamiseksi. Erillisen rekisterikilven käyttöönotto tuntuu nykyaikana hieman turhalta, kun tietojärjestelmästä saa reaaliaikaisesti haettua tiedot ihan perinteisistäkin rekisterikilvistä.

Harmaan talouden ehkäisy ja valvonnan tehostaminen

Valvonnan kehittäminen on olennaista harmaan talouden torjumiseksi. Nykyinen tiedonkeruu on pirstaleista ja kuormittaa viranomaisia. On kannatettavaa, että taksiliikenteessä siirrytään sellaiseen ratkaisuun, joka yhdistää rahavirrat ja tukee yrittäjän taloushallintoa sekä viranomaisten valvontaa. Koko taksiliikenteen kattava pilvipohjainen data-avaruus olisi ehdottomasti erillisen selvityksen arvoinen.

Innovaatioiden mahdollistaminen

Sääntelyllä tulee mahdollistaa uusien palveluiden ja liiketoimintamallien synty. Taksamittarinkin tulee uudistua eli se ei voi olla vain passiivinen osa vaan se tulee integroida rajapintojen avulla osaksi palvelukehitystä eli se ei teknisesti saa estää uusien sovellusten käyttöönottoa. On tärkeää, että sääntely mahdollistaa tällaiset yhdistelmät Suomessa, edistäen läpinäkyvyyttä ja asiakaskokemusta. Samalla on huolehdittava siitä, että markkinoille pääsy on aidosti mahdollista niille, jotka täyttävät turvallisuuden ja luotettavuuden perusvaatimukset.

Näiden periaatteiden tasapainoinen yhteensovittaminen luo perustan toimivalle, reilulle ja kestäväälle taksiliikenteelle – ja vahvistaa osaltaan koko liikennejärjestelmän luotettavuutta ja palvelutasoa Suomessa.

Huomionne esityksen nykytilan arviointia koskevasta luvusta 2

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Huomionne taksiliikenneluvan myöntämisen edellytyksiä koskevista ehdotuksista ja niiden perusteluista

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Forsblom Marko
ITS Finland ry